

LIETUVIŲ ATGIMIMO ISTORIJOS STUDIJOS

14

*Vytautas Jogėla.
Vilniaus Romos katalikų
dvasinė akademija
1833 – 1842 metais:
organizacija ir veikla*

1997

LIETUVIŲ
ATGIMIMO ISTORIJOS
STUDIJOS

Skiriu Mamai

LIETUVIŲ ATGIMIMO ISTORIJOS STUDIJOS

14

*Vytautas Jogėla.
Vilniaus Romos katalikų
dvasinė akademija
1833–1842 metais:
organizacija ir veikla*

VILNIUS

Eugrimas

1997

UDK 947.45

Li-191

REDAKCINĖ KOLEGIJA:

Antanas Kulakauskas
Česlovas Laurinavičius
Raimundas Lopata
Egidijus Motieka (vyriausiasis redaktorius)
Vladas Sirutavičius
Darius Staliūnas
Giedrius Subačius
Antanas Tyla

*Autorius dėkoja Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministerijai,
Lietuvių katalikų mokslo akademijai,
Lietuvos istorijos institutui,
prelato Juozo Prunskio fondui,
prisidėjusiems prie knygos išleidimo*

© Vytautas Jogėla, 1997

© Lietuvos istorijos institutas, 1997

© Lietuvių Atgimimo istorijos studijos, 1997

ISSN 1392-0391

ISBN 9986-752-23-X

TURINYS

PRATARMĖ	8
ĮVADAS	10
Istoriografija	11
Šaltiniai	13
Atsiminimai	14
Archyvai	15
RUSIJOS VALDŽIA IR KATALIKAI XVIII AMŽIAUS PABAIGOJE -- XIX AMŽIAUS PRADŽIOJE	17
Rusijos aristokratija ir katalikybė	17
Valdžios siekiai	19
Katalikų Bažnyčios valdymas	21
Katalikų apibūdinimas	24
AKADEMIJOS ĮSTEIGIMAS	26
Universiteto uždarymas	26
Akademijos pradžia	33
Dėstytojų parinkimas ir mokslo disciplinos	43
Mokslo vardų ir laipsnių suteikimas	53
Patalpos	54
Pirmieji mokslo metai	57
AKADEMIJOS PERSONALO KAITA	61
Rektoriai	62
Profesoriai	66
Adjunktai	69
Kalbų dėstytojai	74
Inspektoriai ir jų padėjėjai	76
Dvasios tėvai, arba kapelionai	78

AKADEMIJOS ALUMNAI IR JŲ STUDIJOS	80
Įstojimas	81
Akademijos klierikų gyvenimo sąlygos	84
Studijos	91
Klierikų kilmė	93
Tautinis klausimas	96
MOKYMAS IR MOKSLAS	100
Mokymas ir jo programos	100
Šventojo Rašto katedra	102
Dogminė, moralinė ir pastoralinė teologija	105
Bažnyčios istorija ir kanonų teisė	106
Homiletika	109
Logika ir moralės filosofija	110
Lenkų literatūros istorija	111
Visuotinė ir Rusijos istorija	112
Rusų literatūra ir kalba	115
Lotynų literatūra ir graikų kalba	116
Hebrajų kalba	117
Prancūzų kalba	117
Vokiečių kalba	118
MOKSLINIAI DARBAI	119
Dėstytojų moksliniai darbai	121
Vadovėlių rengimas	123
Pamokslų rinkinių rengimas	124
Straipsniai	125
Mokslo laipsnių suteikimas	126
Daktaro laipsnio suteikimas	129
AKADEMIJOS REFORMOS	134
Akademija ir seminarijų reformos	134
Akademijos iškėlimas į Peterburgą	140
Sudie, Tėvyne	144

IŠVADOS	148
PRIEDAI	150
Akademijos klierikų sąrašas	150
Akademijos personalo sąrašas	176
ŠALTINIAI IR LITERATŪRA	180
Naudoti archyvų ir bibliotekų rankraščių fondai	180
Skelbti šaltiniai	182
Literatūros sąrašas	183
TRUMPINIAI	190
SUMMARY	191
STRESZCZENIE	205
ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ	219
VIETOVARDŽIŲ RODYKLĖ	230

Mogiliovo vyskupijos¹¹. Į Akademią stodavo ne tik klierikai, bet ir kunigai, nors valdyba ir rektorius nenoriai priimdavo tokius klausytojus. 1841 m. Žemaičių vyskupas S. Giedraitis prašė rektorių A. Fijalkovskį leisti mokytis už savo pinigus Šarkių bažnyčios vikarui Juozui Januškevičiui (Januszkiewicz): “[...] rekomenduoju ir liudiju, kad jis, septynerius metus būdamas vikaru, gerai ir pavyzdingai ėjo šias pareigas”¹². Dauguma stojančiųjų buvo vyskupijų seminarijų auklėtiniai. 1833 m. buvusioje LDK veikė 13 seminarijų, kuriose mokėsi 217 klierikų¹³. Šešios iš jų priklausė misionieriams, kitos – kunigams pasauliečiams.

Vilniaus ir Žemaičių seminarijose mokėsi po 60 klierikų. Žemaičiams vienos seminarijos buvo per maža. Gana daug jų pasiekdavo Vilniaus ir Minsko seminarijas. 1836 m. Vilniaus seminarijoje buvo net 20 klierikų, kilusių iš Žemaičių vyskupijos¹⁴. Be abejo, geriausiai parengdavo Vilniaus seminarija, nes čia dėstė Akademijos adjunktai ir profesoriai.

Akademijos klierikų gyvenimo sąlygos. Taigi seminarijų auklėtiniai, išlaikę stojamuosius egzaminus, atvykdavo į Akademią rugsėjo pradžioje. Vyresniųjų kursų alumnai net vėluodavo. Klierikų gyvenimo sąlygas ir tvarką nulėmė katalikiškos mokslo įstaigos statusas, o elgesio reikalavimus – valdyba, rektorius ir vyskupas. Jau 1834 m. sausio pradžioje valdyba nutarė sudaryti klierikų elgesio taisykles, po kuriomis alumnai privalėdavo pasirašyti. Buvo sakoma, kad tie klierikai, kurie nepasirašys, bus pašalinti iš Akademijos: “[...] užsispyrėliai ir tinginiai negalės atnešti naudos nei Bažnyčiai, nei kraštui [...]”¹⁵.

Šis reikalavimas nesukėlė jokių prieštaravimų. Taisyklės kasmet buvo papildomos, ir tik 1839 m. jas patvirtino Kolegija. Elgesio taisyklės turėjo 18 – 22 punktus, kuriuose buvo reikalaujama pasišvęsti maldai, gerai mokytis, būti kukliems ir tvarkingiems, vilkėti dvasininko aprangą, nevartoti stiprių gėrimų ir nerūkyti pypkės, neskambinti gitara ir nelošti kortomis. O 1838 m. elgesio taisyklės papildomos draudimu

¹¹ Valdybos 1834 m. posėdžių protokolų žurnalas, PCVIA, f. 46, ap. 1, b. 388, l. 21.

¹² 1841 m. rugsėjo 5 d. laiškas rektoriui, ibidem, ap. 3, b. 103, l. 246.

¹³ Н. Варадинов, *История Министерства внутренних дел*, т. 3, кн. 2, с. 548.

¹⁴ 1836 m. auklėtinių sąrašas, LVIA, f. 378, PS, 1836, b. 22, l. 11.

¹⁵ Valdybos 1834 m. sausio 5 d. nutarimas, PCVIA, f. 46, ap. 1, b. 393, l. 1.

šukuoti plaukus ant šono, kaip tai darė pasauliečiai¹⁶. Skaitant šias elgesio normas atrodo, kad auklėtiniai buvo labai suvaržyti. Tačiau jaunuoliai, nors ir būsimieji kunigai, ne visada paisydavo tokios tvarkos, ir Akademijos inspektoriui bei jo padėjėjams, kurie buvo vadinami cenzoriais, darbo netrūkdavo.

Akademijos valdyba numatė bausmes tokiems klierikams, kurie nesilaiko būsimajam kunigui derančių gyvenimo normų. Didžiausia nuobauda – klieriko pašalinimas iš Akademijos. Tai būdavo daroma tik vyskupo, rektoriaus arba valdybos siūlymu. Mažesnes nuobaudas skirdavo inspektorius. A. Osinskio rektoriavimo laikais drausmės palaikymu Akademijoje ypač rūpinosi vyskupas A. Klungevičius. Tuometinis rektorius švelniai reaguodavo į klierikų išdaigas, o štai vyskupas buvo itin griežtas ir reiklus. Jis pats dalyvaudavo susirinkimuose, kuriuose svarstydavo klierikų elgesį, ir prireikus be didesnio gailėsčio siūlydavo nuobaudas. Tik A. Fijalkovskiui tapus rektoriumi Kolegija patvirtino klierikų nuobaudas.

Inspektoriui buvo suteikta teisė pareikšti papeikimą, duoti mažiau valgyti, per pietus vietoje alaus duoti vandens, sodinti prie atskiro stalo, paklupdyti ant kelių ir liepti skaityti „Misere“, paskirti rekolekcijų¹⁷. Antai 1839 m. alumnei Feliksui Ledochovskiui (Ledochowski) už pasakytus nešvankius žodžius buvo paskirta viena savaitė rekolekcijų dominikonų vienuolyne. Be to, inspektorius turėjo atskirą knygą, kurioje surašydavo visus klierikų nusižengimus. Kiekvieno mėnesio pabaigoje inspektorius valdybai pateikdavo ataskaitą apie klierikų elgesį. Būdinga yra inspektoriaus J. Gonsovskio ataskaita valdybai: „K. Pilchovskis (Pilchowski) praleido 3 meditacijas, 1 mišias ir du kartus lošė kortomis. Lipinskis (Lipiński) praleido meditaciją, žaidė kortomis. Dombrovskis (Dombrowski) praleido 4 valandas paskaitų, 3 meditacijas, 3 šv. Mišias. Nosalskis praleido 7 paskaitas, 5 meditacijas, vieną kartą lošė kortomis. Lozinskis (Lozyński) lošė kortomis“¹⁸. Dauguma klierikų stropiai lankydavo paskaitas ir dorai elgdavosi, tačiau archyvuose apie geruosius mažai tėra duomenų.

¹⁶ 1838 m. elgesio taisyklės, VUB, f. 13-161, l. 1 – 2.

¹⁷ 1839 m. valdybos posėdžių žurnalas, PCVIA, f. 46, ap. 1, b. 410, l. 24 – 25.

¹⁸ 1839 m. vasario 3 d. inspektoriaus sausio mėn. ataskaita, *ibidem*, ap. 4, b. 267, l. 1.

Ypatingais atvejais vyskupas A. Klungevičius siųsdavo valdybai oficialius raštus, tačiau pirma keletą kartų pasakydavo savo nuomonę pačiam rektoriui. Vyskupas greitai pajuto A. Osinskio liberalumą, be to, puikiai suprato, kad vienam rektoriui nelengva ir vadovauti Akademijai, ir dar palaikyti joje tvarką. Konfliktai tarp valdybos ir vyskupo neretai kildavo dėl to, kad klierikai dažnai vaikštinėdavo po miestą. Vyskupui tai keldavo ypatingą nerimą. 1835 m. balandžio 18 d. jis kreipėsi į valdybą su prašymu sugriežtinti drausmę Akademijoje ir jai priklausančioje seminarijoje. Parašyti tokį raštą vyskupą paskatino žinia apie dviejų Akademijos klierikų – Ignoto Kulvinskio (Kulwiński) ir P. Glinskio bastymąsi po miestą. Vyskupas juos kaltino, kad jie buvo kavinėje, paskui kalbėjosi su moterimi ir vėlai grįžo į Akademiją. Apie šį įvykį vyskupui pranešė adjunktas D. Pacevičius. “Net ir vienintelis atvejis gali nuvesti jaunuomenę klystkeliais ir ją pražudyti [...]”¹⁹, – rašė vyskupas. Valdyba abu klierikus pašalino iš Akademijos. P. Glinskis ir I. Kulvinskis grįžo į Žemaičių vyskupiją. Vėliau abu rašė prašymus vyskupui, Kolegijai ir vidaus reikalų ministruui ir įrodinėjo, kad juos vyskupui nepagrįstai apšmeižė adjunktas D. Pacevičius. Po metų į Akademiją grįžo tik I. Kulvinskis, o P. Glinskis taip ir liko vikaru Gruzdžių bažnyčioje, kadangi, kaip jis pats teigė, neturėjo įtakingų giminių ir globėjų²⁰. I. Kulvinskio dėdė iš motinos pusės buvo J. K. Gintila, tuometinis Kolegijos asesorius, atstovavęs Žemaičių vyskupijai²¹. Tikriausiai jis ir padėjo savo seserėnui.

Be to, šis įvykis tapo pretekstu pakeisti inspektorių. Vyskupas ne tik siekė įvesti geresnę tvarką Akademijoje, bet ir norėjo Rusijos valdžiai parodyti, kad tiek vyskupijoje, tiek Akademijoje bus griežtai tvarkomasi. A. Klungevičius turėjo tai įrodyti, nes 1833 m. pabaigoje vidaus reikalų ministras D. Bludovas jam buvo suteikęs papildomus įgaliojimus Akademijos priežiūrai.

Po šių įvykių valdyba nutarė, kad klierikai galės išeiti į miestą tik vyskupui arba rektoriui leidus. Jie privalėdavo visi kartu eiti į bažnyčią ir paskaitas, pasivaikščioti ir į valgyklą. Be to, kaip minėta, naujajam inspektoriui J. Gonsovskiui pagelbėti paskiriami vyresniųjų kursų klierikai Juozapas Ježevskis (Jezewski) ir Feliksas Rutkauskas (Rutkowski).

¹⁹ Vyskupo 1835 m. balandžio 18 d. raštas valdybai, *ibidem*, b. 21, l. 29.

²⁰ P. Glinskio 1838 m. sausio 31 d. raštas vidaus reikalų ministruui, *ibidem*, l. 32.

²¹ V. Biržiška, *Vyskupo Motiejaus Valančiaus biografijos bruožai*, Brooklynas, 1951, p. 26–27.

Nauja tvarka ir ramybė Akademijoje truko neilgai. Lenkijos Karalystės vietininkas Jonas Paskevičius (Paskiewicz) Vilniaus generalgubernatoriui ir vidaus reikalų ministrui pranešė apie alumno Juozapo Grinkevičiaus (Hrynkiewicz) laišką, rašytą 1836 m. Varšuvos vyriausiosios dvasinės seminarijos rektoriui Jonui Onoškai (Onoszko). Jaunasis klierikas kanaaninkui skundėsi, kad Akademijoje prastas aprūpinimas, kad jam ekonomas neduoda batų, nors jis apie tai pranešęs rektoriui, kad klierikai dažnai serga ir negauna jokių vaistų²². Vidaus reikalų ministras įsakė generalgubernatoriui slapta per patikimus žmones išsiaiškinti, ar tikrai Akademijoje yra tokia netvarka. Apie “patikimus žmones” archyvinių duomenų nepavyko rasti, tačiau yra žinoma, kad pats N. Dolgorukovas lankėsi Akademijoje ir seminarijoje. Tai buvo pirmas “Vilniaus pono” vizitas Akademijoje. Po apsilankymo generalgubernatorius slaptame rašte vyskupui rašė: “Seminarijos patalpos nešvarios. Valgis normalus, bet mažos porcijos. [...] Dvasinėje akademijoje tvarkos daugiau ir auklėtinių valgis geresnis, bet apranga netvarkinga [...]”²³. Vidaus reikalų ministrui jis pranešė, kad padėtis Akademijoje yra patenkinama, nors jau kitą dieną po šio vizito valdyba atleido A. Stanevičių iš ekonomo pareigų.

Akademijos valdžia privalėjo rūpintis ne tik klierikų auklėjimu, bet ir jų rūbais bei buitimi. Atsakingas už tai buvo ekonomas. 1834 m. lapkričio 10 d. valdyba rektoriaus siūlymu nutarė, kokius rūbus privalo vilkėti klierikai, ir paskyrė atitinkamą pinigų sumą medžiagoms įsigyti. Gelumbės sutana buvo skiriama vieniems metams, dvi palaidinės – trejiems metams, dvejos kelnės – taip pat trejiems metams ir t.t., viskas buvo numatyta nuo kojinių iki kepurės. Vieno klieriko apranga, įskaitant drabužių pasiuvimą, skalbimą ir taisymą, kainavo 51 sidabro rublį. Siuvėjus samdydavo atskirai, paprastai tai būdavo Vilniaus žydai.

Už klierikų maitinimą taip pat buvo atsakingas ekonomas. Pietus sudarydavo trys patiekalai, vakarienę – du, visi iš šviežių produktų. Alus prie pietų stalo turėdavo būti putojantis, bet nestiprus. Per pasninkus visus valgius ruošdavo su alicjumi ir tik Akademijos valdžiai

²² 1836 m. vasario 3 d. laiškas J. Onoškai, LVIA, f. 378, PS, 1836, b. 22, l. 88.

²³ Generalgubernatoriaus 1836 m. birželio 15 d. raštas vyskupui A. Klungevičiui, ibidem, f. 694, ap. 1, b. 1316, l. 8.

leidus duodavo baltos duonos su sviestu. Švenčių dienomis stalas pagausėdavo. Kadangi viskam trūko pinigų, nesklandumų atsirasdavo ne vien dėl ekonomo prasto darbo.

1836 m. iš Akademijos nebuvo išmestas nė vienas klierikas. Generalgubernatoriaus apsilankymas Akademijoje paskatino tiek klierikus, tiek dėstytojus susimąstyti, nes tokie vizitai be pėdsakų nepraeidavo. Vyskupas norėjo, kad iki caro atvykimo naujojoje mokykloje įsiviešpatautų tvarka ir rimtis. Akademijos adjunktai netgi per pietus ir vakarienę privalėdavo būti kartu su klierikais.

Nors Akademia ir labai rengėsi caro sutikimui, atliko kai kuriuos pastato remonto darbus, nudažė sienas, pataisė grindis, daugelis klierikų taip ir nepamatė monarcho: caras Nikolajus I apsilankė Akademijoje per atostogas 1837 m. rugpjūčio 10 d.

1836-1837 mokslo metai buvo vieni ramiausių Akademijos gyvenime. Klierikai pamažu apsirato su tvarka. Be to, naujasis inspektorius J. Gonsovskis sugebėjo sukurti rimties ir susiklausymo atmosferą. 1838 m. pavasarį vyskupas A. Klungevičius antrą kartą kreipėsi į valdybą ir pranešė, kad klierikai laisvai vaikšto po miestą, lankosi viešose užteigose²⁴. Balandžio 28 d. į Akademią grįžo išgėrę klierikai Stanislovas Chiževskis (Chyżewski), Antanas Lipinskis ir Aloyzas Dobrovolskis (Dobrowolski). Šį kartą vyskupas nekaltino inspektorius, bet prašė valdybos nubausti klierikus, kurie nenori paklusti.

Rusijos valdžiai Medicinos-chirurgijos akademijoje susekus Demokratinę draugiją, kuriai priklausė nemažai studentų, caro įsakymu Kolegija 1838 m. gegužės mėn. atsiuntė savo narį kanauninką J. K. Gintilą vizituoti Akademijos. J. K. Gintila, ją apžiūrėjęs, parašė kelias vizitacijos ataskaitas: viena buvo skirta valdybai, kita – Kolegijai ir vidaus reikalų ministrui. Kitaip sakant, jis patikrino šios mokyklos veiklą. Ataskaitą valdybai kanauninkas rašė grįžęs iš Vilniaus į Varnius. Jam labiausiai rūpėjo Akademijos biblioteka, dėstyto lygis, buitinis ir, žinoma, drausmė. Jis įsakė ypač griežtai tikrinti alumnų išėjimą į miestą: “[...] ateityje visiškai uždrausti klierikams eiti į miestą, išskyrus tuos atvejus, kai reikia eiti į bažnyčią ar pasivaikščioti Akademijos valdininko prižiūrimiems”²⁵. Tačiau prasidėjo vasaros atostogos, ir klierikai išvažinėjo į savo vyskupijas.

²⁴ Vyskupo 1838 m. balandžio 30 d. raštas valdybai, PCVIA, f. 46, ap. 1, b. 408, l. 17.

²⁵ J. K. Gintilos 1838 m. birželio 20 d. raštas valdybai, *ibidem*, b. 389, l. 17.

LEON BOROWSKI

Madca Maria Karwala Orderów S. Włodzimierza IV stopnia,
S. Stanisława III stopnia Professor i Członek Rady Akademii
Duchownej Prymako-Fratolickiej Wileńskiej

Aut. autograph. Hieronim

1857, d. 30 Czerwca

Profesorius Leonas Borovskis
(1784-1846)

Kolegija taip pat svarstė J. K. Gintilos pateiktą ataskaitą. Metropolitą vyskupas I. Pavlovskis įsakė dar labiau sugriežtinti tvarką Akademijoje. Rektorius, inspektorius ir kapelionas privalėjo kuo dažniau lankytis klierikų kambariuose ir akylai stebėti jų dorovinių elgesį. Klierikai nė minutės negalėjo likti be vyresniojo priežiūros²⁶.

Nors tiek vyskupas, tiek Kolegija rūpinosi Akademijos ramybe ir siuntinėjo raštus vieni kitiems, klierikai, nepaisydami naujo išpėjimo, parašė rektoriui A. Osinskiui skundą, kuriame prašė atleisti cenzorių (inspektoriaus padėjėją) iš pareigų. Jie rektoriui aiškino, kad A. Bujka prastai auklėja klierikus ir kitiems nerodo gero pavyzdžio. 1838 m. spalio pabaigoje A. Osinskis šiam konfliktui iširti sudarė komisiją iš valdybos narių J. Gonsovskio, L. Borovskio ir A. Vaitkevičiaus. Komisija apklausė visus šešis skundą parašiusius klierikus. Vėliau buvo apklaustas ir cenzorius A. Bujka. Jis kaltino klierikus, o ypač tuos, kurie parašė skundą. Cenzorius teigė, kad alumnai užvertė jo kambario duris malkomis, vakarais iki vėlumos gerdavo arbatą, dainuodavo ir rūkydavo pypkę, o ypač prastai elgėsi Paulius Ciolkovskis (Ciolkowski), Levondovskis (Lewondowski) ir Aleksandras Dobroselskis (Dobrosielski). A. Bujka tvirtino, kad iki šių klierikų priėmimo Akademijoje viešpatavusi tvarka²⁷. Išsiaiškinti šio konflikto į Akademiją atvyko vyskupas A. Klungevičius. Klierikai atsiprašė savo ganytojo, o vyskupas griežtai išpėjo auklėtinius ir pareiškė jiems papeikimą. Šįsyk A. Klungevičius, siekdamas išvengti didesnių konfliktų, nenorėjo skirti griežtų bausmių, bet klierikams priminė, kad kitą kartą baus smarkiau²⁸.

Klierikai vengdavo tokių vyskupo vizitų, nes jam atvykus net rektorius A. Osinskis negalėdavo užtarti savo auklėtinių. 1838-1840 m. savo noru iš Akademijos išėjo arba buvo pašalinti šeši klierikai. Vėliau iki jos perkėlimo į Peterburgą tarp klierikų ir dėstytojų didesnių konfliktų nekilo. Tam turėjo įtakos naujo rektoriaus paskyrimas ir Medicinos-chirurgijos akademijos uždarymas.

Tiek vidinės, tiek išorinės aplinkybės vertė jaunuosius alumnus rimtai susimąstyti ne tik apie savo, bet ir apie savosios *Almae Matris* likimą.

²⁶ Metropolito 1838 m. spalio 21 d. raštas valdybai, *ibidem*, I. 20 – 21.

²⁷ Akademijos komisijos 1838 m. spalio 25 d. apklausos protokolai, *ibidem*, ap. 3, b. 76, I. 56, 79 – 80.

²⁸ Akademijos valdybos 1838 m. lapkričio 5 d. posėdžio protokolai, *ibidem*, ap. 1, b. 406, I. 70 – 71.

1840 m. vidaus reikalų ministras Aleksandras Stroganovas pasiuntė ministerijos valdininką Andrejų Želtouchovą vizituoti Vakarų krašto Romos katalikų mokymo įstaigų. Vilniuje jis išbuvo visą mėnesį ir ypač domėjosi Akademija. Rusai šioje mokykloje visada ieškojo paslapčių ir stengėsi perprasti jos dvasią. Vidaus reikalų ministerijos valdininkui ne vien tvarka rūpėjo – jis patikrino netgi klierikų užrašus. Nors A. Želtouchovas ir pajuto, kad naujoji Akademijos vadovybė stengėsi viską nuslėpti nuo jo žvilgsnio, tačiau buvo priverstas konstatuoti, jog ji siekia palaikyti Akademijoje griežtą drausmę²⁹. A. Želtouchovui itin patiko, kad klierikai tik ypatingais atvejais išleidžiami važiuoti pas tėvus, o tėvai, atvažiavę į Akademiją aplankyti savo sūnų, gali susitikti su jais tik pasimatymams skirtame kambaryje. Pasak ministerijos valdininko pateiktos ataskaitos, tai buvo vienintelė Akademijos teigiamybė.

Studijos. Iki 1839 m. mokslas trukdavo trejus metus, vėliau Rusijos valdžia mokslą pailgino dar vienais metais. Už mokymą ir mokslo organizavimą tiesiogiai atsakingas buvo rektorius, tačiau dažniausiai visus klausimus svarstydavo valdyba.

Teologijos mokslai buvo dėstomi lotynų kalba, nors pirmakursiai ją sunkiai suprastavo, nes ne visose seminarijose gerai išmokdavo. Antroji oficiali dėstomoji kalba buvo rusų. Ja buvo dėstoma visuotinė ir Rusijos istorija, rusų literatūra ir kalba. Trečioji kalba – lenkų. Ja auklėtiniai klausydavo lenkų literatūros istorijos ir homiletikos kursų. Be to, statusas leido mokytis sakyti pamokslus vietinėmis kalbomis arba tarmėmis. Be jokios abejonės, vyraujanti tarpusavio bendravimo kalba buvo lenkų. Užrašus klierikai dažniausiai rašydavo lenkų, o rašinius ir darbus mokslo laipsniui gauti – lotynų ir rusų kalbomis. Valdžia stengėsi lenkų kalbą išstumti iš Akademijos, tačiau tokios pastangos taip ir liko bevaisės.

Paskaitos, kaip ir Austrijos seminarijose, trukdavo vieną valandą. Valstybės išlaikomiems klierikams jos buvo privalomos, laisvieji klausytojai rektoriaus leidimu galėdavo pasirinkti, kokias paskaitas klausyti. Paskaitų lankymo kontrolė nebuvo griežta, nes inspektoriaus užrašuose mirgėdavo įrašai apie praleistas paskaitas. Paskaitos prasidėdavo 8 valandą ryto, iki pietų klierikai išklausydavo keturias jų. Pietų pertrauka trukdavo dvi valandas. Popietinės paskaitos prasidėdavo 14 valandą ir tęsdavosi iki 18 valandos. Užsiėmimai

²⁹ Vidaus reikalų ministro 1840 m. ataskaita, RVIA, f. 821, ap. 11, b. 15, l. 37.